

BANKOWEMU BEZPRAWIU

**Dlaczego i w jaki sposób państwo polskie
pomaga bankom**

Konferencja prasowa

15 stycznia 2018

Jakie rodziny posiadają kredyt pseudowalutowy

- Na koniec 2011 r. było 700 tys. rodzin posiadających takie kredyt (ok. 1,2 mln osób kredytobiorców).
- ponad 250 tys. kredytów zostało udzielonych rodzinom o dochodzie nie przekraczającym 4 tys. zł,
- ponad 150 tys. kredytów zostało udzielonych rodzinom, których dochód był w granicach 4-6 tys. zł,

Jak zauważa KNF

- *„często kredyty te były zaciągane przez dwóch kredytobiorców należy uznać za wartości przeciętne (dochody)*
- *„W tym kontekście warto też zwrócić uwagę na zbliżone populacje kredytobiorców złotych i walutowych o najwyższych dochodach. **Świadczy to o tym, że znaczna część najzamożniejszych klientów banków decydowała się na kredyt złotowy, a nie walutowy.**”*

*(RAPORT O SYTUACJI BANKÓW W 2011 URZĄD KOMISJI NADZORU
FINANSOWEGO WARSZAWA, 2012*

Umowy wypowiedziane

	rok	liczba zamknięć
Liczba zamknięć rachunków kredytów mieszkaniowych nominowanych we franku szwajcarskim w latach 2010–2014 <i>Źródła:</i> https://media.bik.pl/publikacje/att/957075 https://media.bik.pl/informacje-prasowe/364507/mieszkaniowe-kredyty-frankowe-stand-na-30-06-2017-r	2010	18 tys.
	2011	18 tys.
	2012	18 tys.
	2013	19 tys.
	2014	22 tys.
	2015-06.2017	54 tys.
	Łącznie	148 tys.

Liczba wszystkich umów na początku : około 700 tys.

Umowy wypowiedziane

Zgodnie z obowiązującymi przepisami bank może wypowiedzieć umowę po 30 dniach od powstania zaległości w spłacie zadłużenia.

Dzień 0

- Dzień w którym rata powinna wpłynąć do banku. Dzień, po którym bank zaczyna wysłać monity do kredytobiorcy o opóźnionej spłacie

30 dni

- Najkrótszy okres, po którym bank może wypowiedzieć umowę i powinien dać klientowi 30 dni na spłatę całości kredytu

31-90

- Bank wypowiada umowę odnoszącą się do walut i przelicza na złote

Badania UKNF przeczą tezie o wyższej jakości kredytów walutowych. Według stanu na koniec 2011 r. **jakość kredytów walutowych i złotych była zbliżona**, a wyższy udział kredytów zagrożonych w portfelu kredytów złotych wynikał z przewalutowania części zagrożonych kredytów walutowych na złote (po skorygowaniu udział kredytów zagrożonych w kredytach złotych wynosił **2,45%**, a walutowych **2,27%**). W tym kontekście trzeba dodać, że **badania UKNF przeczą też tezie, że kredyty walutowe zostały udzielone osobom o wyższych dochodach** (ponad 250 tys. kredytów zostało udzielonych kredytobiorcom, w przypadku których dochód netto nie przekraczał 4 tys. zł, a ponad 150 tys. kredytobiorcom, których dochód netto był w granicach 4-6 tys. zł, co zważywszy na to, że często kredyty te były zaciągane przez dwóch kredytobiorców należy uznać za wartości przedzielne).

Fragment raportu
KNF za 2011 rok

BIK wykazuje umowy przeterminowane odnoszące się do walut obcych, ale tylko trwające i przeterminowane powyżej 90 dni

Umowy wypowiedziane

Zapytanie do NBP
w trybie dostępu
do inf. Publicznej z dnia
20 listopada 2017

Odpowiedź NBP

Co napisał BIK

1. W nawiązaniu do stwierdzenia Prezesa NBP, Jacka Bartkiewicza, iż „większość zamknięć rachunków było spowodowane (...) wcześniejszą spłatą kredytów” (odnośnie danych BIK wskazujących na zamknięcie 148 tys. rachunków tzw. walutowych w latach 2010-2017, pismo SBB.III.P.8.2017) Stowarzyszenie wnosi o dostęp do informacji, na podstawie których NBP formułuje taką tezę. W trybie informacji publicznej prosimy o ujawnienie nieznanych opinii publicznej raportów lub dokumentów dotyczących liczby zamknięć rachunków tzw. walutowych w latach 2010-2017 z podziałem na wcześniej spłacone oraz te, które zostały wypowiedziane / przekazane do windykacji.

W celu uzyskania danych gromadzonych przez Biuro Informacji Kredytowych prosimy o zwrócenie się bezpośrednio do tej instytucji. Publikacje BIK wskazują, że zamknięcia rachunków związane z windykacją lub sprzedażą kredytów stanowią mniejszość ogółu zamykanych rachunków. Dowodzi tego np. publikacja „Kredyt Trendy. Czerwiec 2015 r.”, na którą powoływali się Państwo w swoim piśmie z 22 września br. (<https://media.bik.pl/publikacje/att/957075>)

Pewna, ale nie decydująca część zamykanych rachunków frankowych związana była z przekazaniem ich do windykacji bądź ich sprzedażą. Z 6,8 tys. zamkniętych w 2015 r. rachunków 375 (5,5%) na trzy miesiące przed datą zamknięcia było opóźnionych w spłacie powyżej 90 dni. Prawdopodobnie są to rachunki, których umowy bank wypowiedział i dokonał ich przewalutowania na złote. Pozostałe zamknięcia są przypuszczalnie rezultatem decyzji kredytobiorców.

Kwoty, prawdopodobnie przedterminowych, zamykających rachunek spłat są znaczące, nie są to drobne końcówki rozliczeń kredytobiorców z bankiem. Na **WYKRESIE 21** pokazujemy liczbę zamknięć obsługiwanych regularnie rachun-

Liczba poszkodowanych

Państwo polskie nie jest zainteresowane sprawdzeniem ile polskich rodzin ucierpiało mimo iż Raport Kancelarii Prezydenta wskazywał na poważne negatywne skutki społeczne.

Szacowana liczba osób, które już straciły nie tylko nieruchomości, ale też cały życiowy majątek pozostając z niespłacalnym długiem w wyniku działania nieuczciwych instrumentów finansowych.

Maksymalnie: 148 tys. rodzin (szacunki do połowy 2017 roku)

Tysiące Polaków utraciło majątek życia w wyniku wadliwej konstrukcji finansowej pseudokredytu właściwej dla instrumentów finansowych a nie kredytów, poprzez wbudowanie weń „zakładu walutowego”.

Właściwe dla kredytu powinno być udostępnienie klientowi gotówki w walucie posiadanej przez bank, a nie związanie nią konsumenta poprzez kontrakt inst. poch. FX SWAP z instytucją zagraniczną zarabiającą na spekulacji walutowej. *Patrz: “FX Swaps: Implications for Financial and Economic Stability” autorstwa Bergljot B. Barkbu i Li Lian Ong, International Monetary Fund, 2010 rok.*

Greater exchange rate volatility could also increase the indirect credit risk for the banking system through unhedged borrowers. For example, in several Central and Eastern European countries, firms and households had taken out foreign currency loans prior to the financial crisis to benefit from lower foreign interest rates, relative to those for domestic currency loans.²³ If shocks to the economy are accompanied by exchange rate depreciation, the borrowers may have to service rising debts in domestic currency terms. This could lead to a worsening in banks’ asset quality arising from a deterioration in borrowers’ ability to repay their debt.

„Gdyby klienci wiedzieli, jakim ryzykiem obciążone są ich kredyty puknęli by się w głowę i nigdy nie weszli w taki interes.”

Jacek Kseń, były prezes BZ WBK (poprzednik Mateusza Morawieckiego na tym stanowisku) w wywiadzie dla Gazety Prawnej, 2016r.

- Dlaczego banki nie przedstawiały ostrzeżenia jak będzie wyglądała rata i saldo kredytu w sytuacji zmiany kursu waluty o 20, 50, 100%? Skąd wziął się w rekomendacji S zapis o możliwości zwiększenia kapitału kredytu o 20%?***
- Dlaczego banki nie oferowały klientom ubezpieczeń od istotnej zmiany kursu waluty w sytuacji kiedy same były w 100% zabezpieczone?***

Porównanie tzw. afery frankowej i afery reprivatyzacyjnej

	Afera frankowa	Afera reprivatyzacyjna
Liczba poszkodowanych	Od kilkudziesięciu do 150 tys. rodzin	Liczba osób szacowana na ok. 40 tys. (brak szczegółowych danych)
Jakie szkody?	Utrata „dachu nad głową” oraz niespłacalny dług obciążający całą rodzinę, w tym dzieci	Nieuzasadniona znacząca podwyżka czynszu, możliwa „utrata dachu nad głową”
Ocena sądów i inst. państwa	Wyroki i decyzje podejmowane były niezgodnie z prawem	
Czas po którym ofiara traci lokal	45 dni od powstania zaległości w spłacie	Po 5 miesiącach od powstania zaległości
Prawa przysługujące osobom, które utraciły lokal	Brak ochrony nawet małoletnich mieszkańców nieruchomości Niezapewnienie lokalu zastępczego Brak ochrony od eksmisji w okresie zimowym Do 2015 r. do eksmisji wystarczyło BTE	Do 2012 roku ochrona m.in. małoletnich mieszkańców nieruchomości i kobiet w ciąży Ochrona od eksmisji w okresie zimowym Eksmisja jedynie na podstawie wyroku sądowego

Banki wypowiadają umowy w sposób niezgodny z prawem

Stanowisko Rady Prawa Bankowego przy Związku Banków Polskich dotyczące wybranych zagadnień problemowych na tle art. 75c Prawa bankowego.

Niedochowanie przewidzianej w tym przepisie procedury przez bank może jednak skutkować:

- a) odpowiedzialnością odszkodowawczą banku wobec kredytobiorcy, jeżeli na skutek niedochowania tej procedury kredytobiorca poniesie szkodę;
- b) uznaniem wypowiedzenia umowy kredytowej za nieskuteczne. Można w tym zakresie odwołać się do podobnej konstrukcji prawnej dotyczącej wypowiedzenia umowy najmu

Straty ponosi cała gospodarka i społeczeństwo

Ubytek PKB z tytułu zaniechań legislacyjnych wobec banków udzielających kredyty pseudofrankowe, nie licząc spreadów, wynosi 21,97 mld zł co równa się stracie na poziomie 1,22% PKB. Natomiast ubytek podatkowy budżetu państwa z tego tytułu wynosi 3,85 mld zł. Te dodatkowe wpływy do budżetu pozwoliłyby sfinansować 500+ także na pierwsze dziecko. (**Narodowy Instytut Studiów Strategicznych**).

Raport Kancelarii Prezydenta o skutkach społecznych nieuczciwych instrumentów finansowych odnoszących się do walut obcych. Do zawartych w Raporcie najważniejszych skutków społecznych należą:

1. Rozpad rodziny. Krańcowym następstwem są rozwody i wynikające z nich alimenty
2. Utrata zdrowia
3. Rezygnacja z kolejnego dziecka
4. Następują zmiany psychiczne, depresja

Skutki ekonomiczne:

1. Mniejsze wpływy podatkowe z PIT, CIT i VAT
2. Emigracja zarobkowa
3. Niekorzystne zmiany demograficzne
4. Niższa mobilność na rynku pracy

Niemoc państwa wobec bankowego lobby

Prezydent

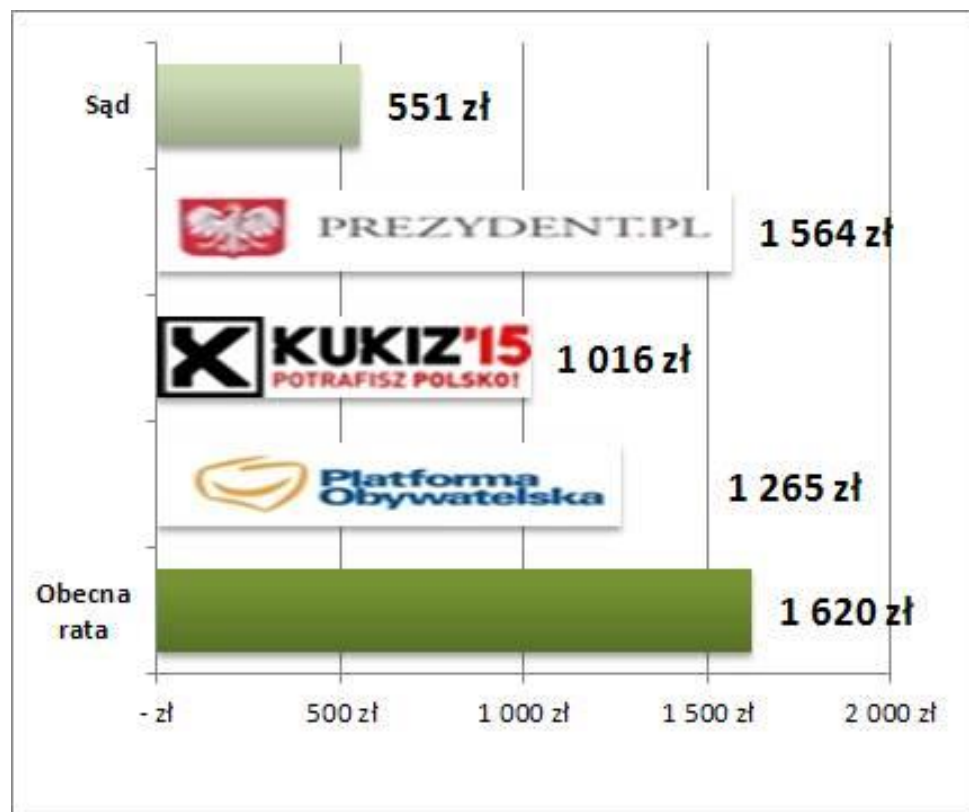
- Złożył projekt ustawy tzw. spreadowej znacznie odbiegający od zobowiązań wobec wyborców
- 2 sierpnia 2016 zobowiązał Komitet Stabilności Finansowej do rozwiązania problemu
- Do dnia dzisiejszego KSF nie wdrożyła żadnego rozwiązania

- Raport o skutkach społecznych, którego wnioski nie doczekały się wdrożenia

PREZYDENT.PL

**Analiza dotycząca społecznych skutków
kryzysu kredytów hipotecznych
odnoszących się do walut obcych.
Raport końcowy**

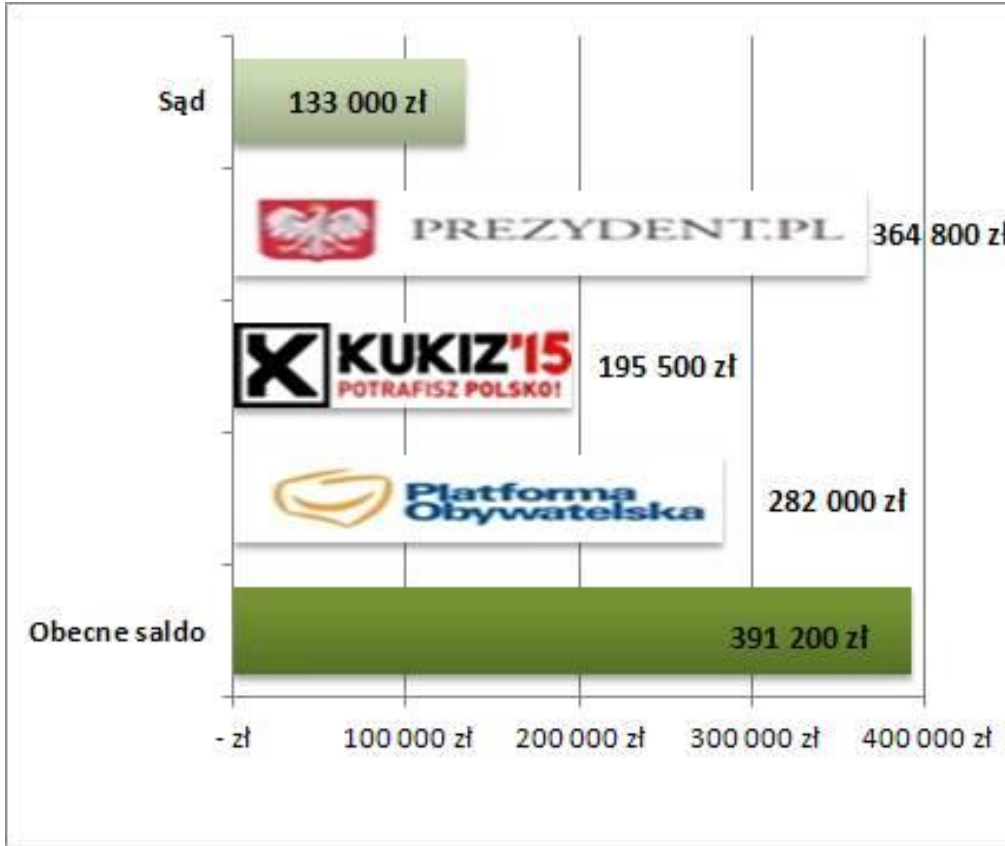
Porównanie rat kapitałowo-odsetkowych

811	Oddanie części nielegalnie pobranych spreadów Projekt pezydencki
729	Zrównanie z kredytami złotowymi Projekt poselski Kukiz'15
877	Tzw. 50/50 różnicy sald pomiędzy kredytem pseudowalutowym a złotowym Projekt poselski Platformy Obywatelskiej
Sądy	Usunięcie nieuczciwych klauzul pozwalających bankowi w sposób dowolny kształtować kurs spłaty

Kredyt "indeksowany" wypłacony w dniu 15 sierpnia 2008, 250.000 zł, 30 lat, marża 1.5%

Porównanie salda kredytu

811	Oddanie części nielegalnie pobranych spreadów Projekt pezydencki
729	Zrównanie z kredytami złotowymi Projekt poselski Kukiz'15
877	Tzw. 50/50 różnicy sald pomiędzy kredytem pseudowalutowym a złotowym Projekt poselski Platformy Obywatelskiej
Sądy	Usunięcie nieuczciwych klauzul pozwalających bankowi w sposób dowolny kształtować kurs spłaty

Kredyt "indeksowany" wypłacony w dniu 15 sierpnia 2008, 250.000 zł, 30 lat, marża 1.5%

Informacja Komisji Nadzoru Finansowego o sposobie księgowania różnic bilansowych po zastosowaniu poszczególnych projektów ustaw

Zasady rozliczeń i kwestie rachunkowe

Zgodnie z wymogami wynikającymi z par. 40 MSR 39 z uwzględnieniem OS 62 tego MSR przewalutowanie kredytu oraz umorzenie jego części – bez względu na czas, w jakim nastąpi będzie powodowało konieczność rozpoznania nowego instrumentu finansowego wg wartości godziwej w księgach rachunkowych. **Oznacza to, że ujemna różnica pomiędzy wyłączaną z bilansu wartością portfela kredytowego a oszacowaną nową jego wartością godziwą (ujęta w bilansie) powinna być ujęta jednorazowo w kosztach.**

Niemoc państwa wobec bankowego lobby

NBP i Komitetu Stabilności Finansowej

- KSF ukrywa zagrożenie związane ze skutkami ekonomicznymi dla banków, mimo iż KNF wskazywał na istnienie czynników ryzyka już w 2011 roku, w Raporcie o sytuacji banków, ostrzegając:

Za niekorzystną należy uznać strukturę walutową portfela kredytowego, w której dominują kredyty walutowe (ponad 700 tys. kredytów o wartości blisko 200 mld zł, stanowiących ponad 60% całego portfela kredytowego). **Generują one różne rodzaje ryzyka, zarówno po stronie klientów, jak i banków.**

-KSF nie dostrzega ryzyka związanego z wadami prawnymi umów. Ryzyko to dostrzegają inwestorzy, którzy nie są w stanie wycenić aktywów tych kredytów.

Dla rynku aktywa te stanowią wartość „śmieciową”, a teza Komitetu Stabilności Finansowej o tym, że „walutowe kredyty mieszkaniowe są dobrze splateane”¹ wydaje się fałszywa, ponieważ aktywa te nie znajdują swoich nabywców, w przeciwieństwie do pozostałej części wystawionej na sprzedaż.

„Komitet Stabilności Finansowej w formule makroostrożnościowej Komunikat z dnia 2 czerwca 2017 r. w sprawie wdrożenia rekomendacji dotyczącej restrukturyzacji portfela kredytów mieszkaniowych w walutach obcych.”

Błędy i patologie po stronie KNF

1. Zgoda na wydzielenie banków „karłowatych” z aktywami o wątpliwej jakości wycenianymi przez rynek na „śmieci”:

BPH – 2016 rok

Kolejne: Deutsche Bank, Raiffeisen Bank

2. Zawiadomienia do prokuratury w sprawie nieuczciwych brokerów walutowych oszukujących klientów inwestujących na rynkach FOREX i brak symetrycznych działań w przypadku banków oszukujących klientów na spreadach.

3. Patologia „drzwi obrotowych” – pracownicy KNF łatwo przechodzą z banków do KNF i odwrotnie. Koronny przykład: Andrzej Jakubiak w sprawie którego toczony jest śledztwo na wniosek Stowarzyszenia.

4. Zwyczajne kłamstwa Andrzeja Banasiaka, byłego Dyrektora Departamentu Bankowości Komercyjnej.

co niniejszym organ nadzoru czyni. Należy jednocześnie podkreślić, iż trudno wskazać, w oparciu o jakiego rodzaju informacje, ówczesny Dyrektor Departamentu Bankowości Komercyjnej, Specjalistycznej oraz Instytucji Płatniczych, p. Andrzej Banasiak sformułował swoją opinię. Pan Andrzej Banasiak obecnie nie jest już pracownikiem Urzędu Komisji

Niezależnie od powyższego pragnę wskazać, iż w Biuletynie Informacji Publicznej KNF w zakładce: Dla rynku → Publikacje i opracowania, pod następującym linkiem: https://bip.knf.gov.pl/?1=-/dla_rynku/050_publicacje_i_opracowania/000_index.html dostępne jest opracowanie Urzędu KNF pt. „Raport o sytuacji banków w 2015 r.”, w którym przedstawione zostało najbardziej kompleksowe porównanie sytuacji kredytobiorców złotych i walutowych. Dokument ten został opracowany według stanu na koniec 2015 r., ale mając na uwadze to, że pomiędzy grudniem 2015 r., a październikiem 2016 r., stopy procentowe WIBOR i LIBOR CHF oraz kurs CHF/PLN praktycznie nie uległy zmianie to można stwierdzić, że sytuacja obu grup kredytobiorców w zakresie wysokości miesięcznych rat spłaty nie uległa zmianie. Tym samym stwierdzenie zawarte w wypowiedzi p. Andrzeja Banasiaka należy uznać za nieadekwatne w stosunku do kredytów CHF (stanowiących ok. 99% ogółu kredytów udzielonych w 2008 r.). Dla przeciętnych kredytobiorców PLN i CHF z 2008 r. zachodzi odwrotna zależność, czyli wysokość ich bieżącej raty spłaty jest wyższa niż w przypadku kredytobiorców PLN. Zastrzec przy tym należy, iż wypowiedź p. Andrzeja Banasiaka może być uznana za miarodajną w określonych, jednostkowych przypadkach (np. kredyt CHF został udzielony z marżą istotnie niższą od przeciętnej stosowanej w tym okresie, a kredyt PLN z istotnie wyższą od przeciętnej marży stosowanej w tym okresie).

Z poważaniem,
DYREKTOR
Departamentu Prawnego
Zdzisław Osada

Pozytywne działania instytucji państwa 1/2

1. Rzecznik Finansowy

- „Analiza prawna wybranych postanowień umownych stosowanych przez banki w umowach kredytów indeksowanych do waluty obcej lub denominowanych w walucie obcej zawieranych z konsumentami”
- Pomoc w toczących się sporach pomiędzy konsumentem a instytucją finansową – „Istotny pogląd w sprawie”.

2. UOKiK

- Wyroki SOKiK w sprawach dotyczących zawarcia nieuczciwych zapisów w umowach o kredyt hipoteczny
- Liczne istotne poglądy potwierdzające istnienie wad prawnych w umowach
- Ponad 20 mln kary dla banku Millenium w związku ze stosowaniem nieuczciwej praktyki rynkowej

(grudzień 2017)

Pozytywne działania instytucji państwa 2/2

3. Działalność licznych organizacji społecznych

- Wnioskowanie o ukaranie banków łamiących prawo – decyzja wobec banku Millenium
- Postępowanie w prokuraturze w sprawie tzw. Afery Frankowej
- Pomoc indywidualna dla osób zagrożonych licytacją i eksmisją
- Upowszechnienie wiedzy na temat przysługujących praw klientom sektora finansowego, w tym poprawienie tłumaczenia dyrektywy UE 93/13

4. Wyroki sądów

- Liczne wyroki potwierdzające niezgodne z prawem wypowiedzenie umów oraz wykonywanie umów w sprzeczności z przepisami prawa oraz wyrokami SOKiK
- Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z kwietnia 2015 roku w sprawie Bankowego Tytułu Egzekucyjnego

Strona z wyrokami sądowymi

<https://nawigator.bankowebezprawie.pl>

Plany na 2018 rok

1. Główny cel: sprawiedliwe rozwiązanie ustawowe
2. Ujednolicenie orzecznictwa w zgodzie z zapisami dyrektywy 93/13
3. Inicjatywy ustawodawcze
  - W sprawie usunięcia skutków społecznych i prawnych niezgodnego z Konstytucją Bankowego Tytułu Egzekucyjnego oraz wypowiedzania przez banki umów w sprzeczności z prawem w tym stworzenie funduszu odszkodowań dla rodzin poszkodowanych przez bezprawne działania
  - O określeniu maksymalnego oprocentowania kredytów hipotecznych na poziomie podobnym jak w państwach UE.
  - Gwarancja dostępu do placówek bankowych dla klientów posiadających kredyty konsumenckie. Konieczność takiej regulacji wymusza nieodpowiedzialna decyzja Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego, która pozwoliła bankowi BPH na prowadzenie obsługi kredytów hipotecznych bez niezbędnej konsumentom sieci placówek.
  - Wydłużenie okresu, po którym bank może wypowiedzieć umowę kredytu hipotecznego
4. Przygotowanie pozwu przeciwko bankom lub państwu polskiemu za bezprawne wyłączenie z majątku tysięcy rodzin polskich